

УДК 81'42

**ДЫСКУРСІЎНАЯ САМАСТОЙНАСЦЬ
ЯК ЛІНГВІСТЫЧНАЯ ПРЫМЕТА АФАРЫСТЫЧНЫХ АДЗІНАК**

**канд. філал. навук, дац. Я.Я. ІВАНОЎ
(Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова)**

Разглядаецца дыскурсіўная самастойнасць афарыстычных адзінак на матэрыяле беларускай, рускай, польскай і англійскай моў. Устаноўлена, што афарызмы здольны захоўваць пры ўжыванні ў любых відах дыскурсу нязменнасць формы і зместу, а таксама функцыянальную незалежнасць ад кантэксту ў структурным і зместавым плане. Такая якасць афарыстычных адзінак кваліфікаваная як іх дыскурсіўная самастойнасць. Яна абумоўлена трыма фактарамі (зместавай аўтаномнасцю, функцыянальнай незамараванасцю, дыскурсіўнай адасобленасцю), якія знаходзяцца ў адносінах паслядоўнай дэтэрмінацыі (зместавая аўтаномнасць абумоўлівае функцыянальную незамараванасць, з якой вынікае дыскурсіўная адасобленасць). Магчымыя трансфармацыі і мадыфікацыі афарызма ў кантэксце не ўплываюць на нязменнасць яго формы і зместу ў нейтральнай пазіцыі (па-за кантэкстам). Дыскурсіўная самастойнасць афарызма дэтэрмінуе магчымасць яго вылучэння з маўлення як асобнага тэксту. Дыскурсіўная самастойнасць з'яўляецца аблігаторнай прыметай афарызма, але не набывае субстанцыяльнай значнасці (не з'яўляецца спецыфічнай), хоць і мае адметны характар у афарыстычных адзінках.

Ключавыя словы: афарыстычная адзінка, лінгвістычная катэгорыя, катэгарыяльная прымета, дыскурсіўная самастойнасць.

Уводзіны. Афарызмы шырока вывучаюцца як аб'ект лінгвістыкі тэксту, стылістыкі, фразеалогіі, парэміялогіі, лінгвакраізнаўства [1], ствараюцца комплексныя лінгвістычныя апісанні афарызма як фразавога тэксту (у рускай [2] і ўкраінскай мове [3]), а таксама як маўленчай і моўнай адзінкі (на матэрыяле беларускай мовы [4], рускай, польскай, англійскай, нямецкай моў [5; 6; 7]). Разам з тым агульнапрынятага лінгвістычнага разумення афарызма не сфарміравалася. Найбольш спрэчнымі з'яўляюцца спробы акрэсліць яго прыметы. Так, у вызначэнні афарызма выкарыстоўваюцца паняцці “лаканічны”, “арыгінальны”, “глыбокі”, “дасканалы”, “яскаравы”, “трапны” і да т.п., якія не з'яўляюцца ўласна мовазнаўчымі [4, с. 28]. У апошні час акрэслілася тэндэнцыя да пошуку адной вызначальнай уласцівасці (прыметы) афарызма, на падставе якой можна было б аб'яднаць усе тыя разнастайныя паводле зместу і формы выразы, якія звычайна называюцца “афарызмамі”, у адну катэгорыю адзінак. У якасці такой прыметы прапануецца ідыяматычнасць [8], “выслоўнасць” (прыналежнасць да маўленчага жанру выслоўяў) [9], “канцэптуальнасць” (адпостраванне найбольш актуальных для носьбітаў мовы паняццяў-“канцэптаў”) [2, с. 27], пашпартызаванасць (вядомасць носьбітам мовы яго аўтара) [2, с. 29–30], узнаўляльнасць [10] ці інш. Аднак усе названыя прыметы ўласцівы не толькі афарызмам, але і многім іншым відам выказванняў, што не звужае паняцце афарызма да асобнай лінгвістычнай катэгорыі, а наадварот, пашырае яго да любога выказвання, якое з'яўляецца ідыяматычным, пашпартызаваным, узнаўляльным і г.д.

Канцэптуальная неакрэсленасць лінгвістычнага паняцця афарызма абумоўлівае яго вызначэнне ad hoc, калі даследчык разумее афарызм так, як гэта больш адпавядае індывідуальнай парадыгме лінгвістычных і філалагічных ведаў, а таксама моўнаму матэрыялу, які ў дадзеным выпадку аналізуецца. Зразумела, што гэта прама ўплывае не толькі на рэпрэзентацыйнасць, але і на ступень верыфікаванасці вынікаў мовазнаўчага вывучэння, таму найбольш актуальнай праблемай лінгвістыкі афарызма з'яўляецца вызначэнне і апісанне яго катэгарыяльных прымет як аб'екта мовазнаўства.

У папярэднім даследаванні [11] быў прапанаваны і ў агульных рысах абгрунтаваны шэраг уласна лінгвістычных прымет афарызма як спецыфічнай катэгорыі звышслоўных адзінак. Адною з такіх прымет мэтазгодна лічыць дыскурсіўную самастойнасць, якая ў дачыненні да афарызма патрабуе асобнага вывучэння свайго праўлення.

Мэта даследавання – вызначыць і апісаць спецыфічныя характарыстыкі дыскурсіўнай самастойнасці як уласна лінгвістычнай прыметы афарызма ў аспекце яго разумення як асобнай катэгорыі звышслоўных адзінак.

Метадалагічнай асновай вызначэння і апісання лінгвістычных прымет афарызма з'яўляецца яго разуменне, па-першае, як асобнай катэгорыі звышслоўных адзінак, па другое, як складанага аб'екта, што на падставе ўласцівых яму розных прымет можа ўтвараць больш аднаго мноства з іншымі блізкімі яму па сваіх структурных і функцыянальных уласцівасцях аб'ектамі (прыказкамі, крылатымі выразамі, літаратурнымі выслоўямі, спантаннымі выказваннямі ў гутарковай мове, тэкстамі масавай камунікацыі і інш.). Пры вызначэнні і апісанні прымет афарызма як асобнай катэгорыі лінгвістычных адзінак мэтазгодна выкарыстоўваць камбінаваныя дэдуктыўны і індуктыўны метады, сінтэз і аналіз лінгвістычных фактаў (на матэрыяле розных моў

і форм іх існавання) [4, с. 7]. Пры апісанні дыскурсіўнай самастойнасці як уласцівасці афарызма выкарыстаны прыёмы лінгвістычнага аналізу дыскурсу, кантэкстнага аналізу.

Фактычны матэрыял даследавання складаюць афарыстычныя адзінкі беларускай, рускай, польскай і англійскай моў, атрыманыя паводле выбаркі з літаратурных тэкстаў, жывой гутарковай мовы, лексікаграфічных крыніц (усяго больш за 12000 адзінак, амаль прапарцыянальна прадстаўленыя ў чатырох мовах), адлюстраваныя ў падрыхтаваных аўтарам слоўніках [12; 13; 14; 15; 16] і слоўнікавых матэрыялах [17; 18], а таксама шэрагу іншых афараграфічных крыніц [19; 20].

Асноўная частка. Да лінгвістычна рэлевантных прымет афарызма (г.зн. такіх, што характарызуюць яго як прадукт маўленча-мысленчай дзейнасці), мэтазгодна адносіць звышслоўнасць, аднафразавасць, абагульненасць, намінацыйнасць, дыскурсіўную самастойнасць, тэкставасць (ужыванне як асобнага тэксту), узнаўляльнасць, устойлівасць, ідыяматычнасць [11]. Названыя прыметы можна размежаваць на аблігаторныя (што ўласцівы ўсім афарызмам) і факультатыўныя (што ўласцівы афарызмам толькі пэўных разнавіднасцей [4, с. 82]), катэгарыяльна вызначальныя (што ўласцівы толькі афарызмам) і катэгарыяльна агульныя (што ўласцівы як афарызмам, так і іншым катэгорыям звышслоўных адзінак). На падставе акрэсленых прымет афарызма можна вызначыць паняцце афарыстычных адзінак як лінгвістычнай катэгорыі. Афарыстычныя адзінкі (афарызмы) ва ўласна лінгвістычным разуменні – гэта аднафразавыя, намінацыйныя, дыскурсіўна самастойныя, пераважна звышслоўныя, узнаўляльныя, устойлівыя адзінкі, якім могуць быць уласцівы ідыяматычнасць і ўжыванне як асобнага тэксту, і якія адрэзніваюцца ад усіх іншых звышслоўных адзінак катэгарыяльна вызначальнай прыметай – адметнай (універсальнай) абагульненасцю зместу [11, с. 84]. Універсальная абагульненасць з’яўляецца спецыфічнай уласцівасцю афарызмаў, маніфестуе асобную катэгарыяльную якасць іх плана зместу – афарыстычнасць, а таксама дэтэрмінуе такія іх аблігаторныя прыметы, як намінацыйнасць і дыскурсіўная самастойнасць. Пад дыскурсіўнай самастойнасцю афарызма разумеецца яго здольнасць захоўваць пры ўжыванні ў любых відах дыскурсу нязменнасць формы і зместу, а таксама функцыянальную незалежнасць ад кантэксту ў структурным і зместавым плане.

У выніку даследавання ўстаноўлена, што дыскурсіўная самастойнасць афарызмаў абумоўлена трыма фактарамі: іх зместавай аўтаномнасцю (не патрабуюць для свайго разумення маўленчага кантэксту), функцыянальнай незамацаванасцю (могуць ужывацца структурна і сэнсава незалежна ад іншых фраз у маўленні) і дыскурсіўнай адасобленасцю (могуць ужывацца без сэнсавых і структурных відазмяненняў, у нейтральнай пазіцыі). Усе тры названыя фактары дыскурсіўнай самастойнасці афарызмаў знаходзяцца ў адносінах паслядоўнай дэтэрмінацыі: зместавая аўтаномнасць абумоўлівае функцыянальную незамацаванасць, з якой вынікае дыскурсіўная адасобленасць афарызмаў. У сваю чаргу, дыскурсіўная адасобленасць спрыяе функцыянальнай незамацаванасці, а таксама адасабленню зместу афарызма ад кантэксту, магчымасці вылучэння афарызма з маўлення як зместава аўтаномнай адзінкі. Напр.: *Яна [Фрузына] часта казала людзям і самой сабе: кожнаму сваё, што каму на раду напісана, таго не мінеші. І яна пакрысе прывыкла да адзінокага лёсу немаладой бабылкі, цешыла сябе людскім шчасцем, радавалася чужой радасцю і бедавала з чужых бедаў. Свайго – ні добрага, ні благога, ні асаблівых трывог – у яе не было. (В. Быкаў); руск. *Здесь лежат ленинградцы. / Здесь горожане – мужчины, женщины, дети. / Рядом с ними солдаты-красноармейцы. / Всею жизнью своею / Они защищали тебя, Ленинград, / Кольбель революции. / Их имён благодарных мы здесь перечислить не сможем. / Так их много под вечной охраной гранита. / Но знай, внимающий этим камням, Никто не забыт и ничто не забыто. (О.Ф. Берггольц)* (гэты радок з верша ўжываецца ў рускай мове як крылаты выраз, часта выкарыстоўваецца ў якасці самастойнага тэксту як надпіс, заклік, дэвіз і г.д.); польск. *Wszyscy mężczyźni są dziećmi. Nie mogą żyć bez fajermaków, wielkich słów i wspaniałych gestów. Ale na szczęście, jesteśmy my, kobiety, na świecie, ich niańki, które uważają, żeby dzieci nie upadły i nie rozbiły sobie nosa. (T. Rittner);* англ. *Books are where things are explained to you; life is where things aren't. I'm not surprised some people prefer books. Books make sense of life. The only problem is that the lives they make sense of are other people's lives, never your own. (J. Barnes)* і да т.п.*

Неабходна адзначыць, што аўтаномнасць зместу ўласціва не толькі афарызмам, але і ўсім творам малых літаратурных жанраў, а таксама многім аднафразавым тэкстам (змест большасці аднафразавых тэкстаў абумоўлены ўмовамі іх стварэння і ўжывання, застаецца актуальным толькі ў пэўным дыскурсе). Аднак і творы малых літаратурных жанраў, і аднафразавыя тэксты, якія не адносяцца да афарызмаў, у значнай ступені функцыянальна абмежаваны, за вельмі рэдкім выключэннем не ўжываюцца і не ўзнаўляюцца па-за тым дыкурсам, у якім былі створаны (і адных, і другіх мала сустракаецца сярод распаўсюджаных у маўленні цытат). Увогуле асобныя тэксты (у тым ліку і афарызмы, створаныя як асобныя тэксты) вельмі рэдка становяцца шырока ўжывальнымі і амаль не прадстаўлены ў фондах крылатых і прыказкавых адзінак, хоць часта набываюць даволі шырокую вядомасць. Функцыянальная абмежаванасць твораў малых літаратурных жанраў, а таксама неафарыстычных аднафразавых тэкстаў не дазваляе аб’ектыўна ацаніць ступень іх дыскурсіўнай самастойнасці.

Афарызмы ўжываюцца ў маўленні не заўсёды ў структурна і сэнсава незалежнай пазіцыі, могуць падпадаць разавым і рэгулярным відазмяненням, разнастайным канатацыям, што характэрна найперш для ўжывання ўстойлівых афарыстычных адзінак (прыказкавых і крылатых). Аднак той жа самы афарызм можа быць выкарыс-

таны ў іншым кантэксте без відазмянення і канатацый, у нейтральнай (структурна і сэнсава незалежнай) пазіцыі, а таксама можа быць вылучаны з маўлення ў нейтральнай форме як зместава самадастатковае выказванне, што пацвярджае дыскурсіўную адасобленасць, функцыянальную незамацаванасць і зместавую аўтаномнасць афарызмаў як лінгвістычных адзінак. Напр.: *Ну, як табе ўжо не абрыдне Казаць адно сто раз на тыдні? Сказала сорок раз і – квіта! – Міхал адказвае сярдзіта <...>. – Бо праўда вочы табе коле, І не мінеш ты, нябось, Сроля, Не людская твая натура, Не пахне дом свой і пячура: Абы гарэлка на прымеце – Ты ўсё гатоў забыць на свеце!* (Я. Колас) – *Праўда вочы коле* (прыказка). Або: руск. *Обаяние новизны прошло, удивление – тоже. Увидев то, чего раньше он никогда не видел, услышав разговор о том, что ещё вчера средства массовой информации старательно обходили молчанием, зритель лишь «заморил червячка».* **Аппетит**, как известно, **приходящий во время еды, требовал продолжения, но его не было.** (Известия, 14.03.1987) – *Аппетит приходит во время еды* (крылаты выраз). Або: польск. *Niszczy nas boleść i jawnie i skrycie: Któż temu winien? my sami.* (F.D. Książnik) → *Niszczy nas boleść i jawnie i skrycie: temu winny my sami* (афарызм у нейтральнай форме). Або: англ. *Tradition may be defined as an extension of the franchise. Tradition means giving votes to the most obscure of all classes, our ancestors. It is the democracy of the dead.* (G.K. Chesterton) → *Tradition is the democracy of the dead* (афарызм у нейтральнай форме) і да т.п.

У некаторых выпадках афарызмы ўжываюцца ў маўленні ў адметным сэнсе – немагчымым для адэкватнага разумення або ўвогуле незразумелым па-за кантэкстам. Наяўнасць кантэкстуальна абумоўленага сэнсу перашкаджае вылучэнню афарызма з аўтарскага тэксту без пэўных сэнсавых змяненняў, аднак не пазбаўляе афарызм зместавай аўтаномнасці (ні ў аўтарскім тэксце, ні адасоблена ад яго). Напр.: *Няма сыноў – няма падмогі* (вылучаны з аўтарскага тэксту афарызм можа разумецца не толькі ў сэнсе адсутнасці ў бацькоў сярод іх дзяцей сыноў, але і ў сэнсе адсутнасці пражывання сыноў разам ці побач з бацькамі) ← *І стала ясна з той размовы, Якія цяжкія умовы – Няхай іх людзі лепі не знаюць – Прадаць зямельку прымушаюць.* [Фядос Хадзька:] – *Пакрыўдзіў бог мяне сынамі, Ядзяць іх мужі з камарамі! Няма сыноў – няма падмогі, А сам я стаў слабы на ногі, Бракуе сілы мне, браточки! Няма, мінуліся гадочки, Калі зямлю вярнуў Хадзька Не горш вала таго ці быка.* (Я. Колас). Або: руск. *Честь-совесть богатым нужна* (афарызм, вылучаны з аўтарскага тэксту, траціць першапачатковы сэнс лагічнага вываду, аднак набывае новы сэнс – парадаксальнага сцвярджэння) ← [Пепел:] *Никто здесь тебя не хуже... напрасно ты говоришь... [Клец:] Не хуже! Живут без чести, без совести... [Пепел (равнодушно):] А куда они – честь, совесть? На ноги, вместо сапогов, не наденешь ни чести, ни совести... Честь-совесть тем нужна, у кого власть да сила есть... [Бубнов (входит):] У-у... озяб! [Пепел:] Бубнов! У тебя совесть есть? [Бубнов:] Чего-о? Совесть? [Пепел:] Ну да! [Бубнов:] На что совесть? Я – не богатый... [Пепел:] Вот и я то же говорю: **честь-совесть богатым нужна, да!** А Клец ругает нас, нет, говорит, у нас совести... (М. Горький)* і да т.п.

Устаноўлена, што якасць дыскурсіўнай самастойнасці ўласціва ўсім без выключэння афарызмам (і свабодным, і ўстойлівым), таму можа быць кваліфікавана як іх аблігаторная ўласна лінгвістычная прымета. Разам з тым дыскурсіўная самастойнасць не з'яўляецца спецыфічнай уласцівасцю афарызма, характарызуе акрамя афарыстычных адзінак яшчэ і розныя віды свабодных ці ўстойлівых выказванняў, таму не можа разглядацца як яго катэгорыяльна вызначальная прымета. У сувязі з вызначэннем дыскурсіўнай самастойнасці як адной з прымет афарызма паўстаюць праблемы апісання яго семантычнай спецыфікі, яго структуры ў маўленні і яго функцый, што з'яўляецца прадметам далейшых даследаванняў.

Заключэнне. Пад дыскурсіўнай самастойнасцю афарызма разумеецца яго здольнасць захоўваць пры ўжыванні ў любых відах дыскурсу нязменнасць формы і зместу, а таксама функцыянальную незалежнасць ад кантэксту ў структурным і зместавым плане. Дыскурсіўную самастойнасць афарыстычных адзінак мэтазгодна разглядаць як іх уласна лінгвістычную ўласцівасць. Дыскурсіўная самастойнасць – гэта аблігаторная прымета афарызма, якая не мае субстанцыяльнай значнасці (не з'яўляецца спецыфічнай), хоць і набывае адметны характар у афарыстычных адзінках.

Дыскурсіўная самастойнасць афарызмаў абумоўлена трыма фактарамі (зместавай аўтаномнасцю, функцыянальнай незамацаванасцю, дыскурсіўнай адасобленасцю), якія знаходзяцца ў адносінах паслядоўнай дэтэрмінацыі (зместавая аўтаномнасць абумоўлівае функцыянальную незамацаванасць, з якой вынікае дыскурсіўная адасобленасць). Дыскурсіўнай самастойнасці афарызма не супярэчыць яго ўжыванне ў маўленні ў трансфармаванай форме і з мадыфікаваным зместам, паколькі трансфармацыі і мадыфікацыі афарызма ў кантэксте не ўплываюць на нязменнасць яго формы і зместу ў нейтральнай пазіцыі (па-за кантэкстам). Уласцівая афарызму якасць дыскурсіўнай самастойнасці дэтэрмінуе магчымасць яго вылучэння з маўлення як асобнага тэксту.

ЛІТАРАТУРА

1. Иванов, Е. Е. Лингвистика афоризма / Е. Е. Иванов. – Минск : Вышэйшая школа, 2018. – 304 с.
2. Королькова, А. В. Русская афористика / А. В. Королькова. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 344 с.
3. Шарманова, Н. М. Українська афористика: структурно-семантичний та функціональний аспекти : дис ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. М. Шарманова. – Кривий Ріг, 2005. – 217 с.

4. Іваноў, Я. Я. Афарыстычныя адзінкі ў беларускай мове / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2017. – 208 с.
5. Иванов, Е. Е. Лингвистика афоризма / Е. Е. Иванов. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2016. – 156 с.
6. Іваноў, Я. Я. Дыферэнцыйныя прыметы афарызма / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : Брама, 2004. – 160 с.
7. Іваноў, Я. Я. Праблемы лінгвістычнага вывучэння афарызма / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : Брама, 2003. – 194 с.
8. Леванюк, А. Я. Лексіка-граматычныя і семантыка-стылістычныя асаблівасці беларускага паэтычнага афарызма : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.02.01 / А. Я. Леванюк ; Беларус. дзярж. ун-т. – Мінск, 2002. – 19 с.
9. Назаранка, Ю. В. Выслоўе ў мове твораў Якуба Коласа : камунікацыйна-маўленчы статус, класіфікацыя, моўна-стылістычныя асаблівасці : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.02.01 / Ю. В. Назаранка ; Беларус. дзярж. ун-т. – Мінск, 2003. – 21 с.
10. Мечковская, Н. Б. Жанры афористики и грация высказываний по степени идиоматичности / Н. Б. Мечковская // Жанры речи. – 2009. – Вып. 6. – С. 79–111.
11. Іваноў, Я. Я. Лінгвістычныя прыметы афарыстычных адзінак / Я. Я. Іваноў // Ученые записки ВГУ им. П. М. Машерова. – 2018. – Т. 27. – С. 78–84.
12. Іваноў, Я. Я. Крылатыя афарызмы ў беларускай мове: з іншамойных літаратурных і фальклорных крыніц VIII ст. да н. э. – XX ст. : тлумачальны слоўнік / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2011. – 164 с.
13. Словарь афоризмов и цитат из польской литературы XVI–XX веков = Słownik aforizmów a cytatów z literatury polskiej od XVI do XX wieku / под ред. Е.Е. Иванова. – Могилев : МГУ им. А.А. Кулешова, 2005. – 104 с.
14. Иванов, Е. Е. Русско-белорусский паремиологический словарь / Е. Е. Иванов, В. М. Мокиенко. – Могилев : МГУ им. А.А. Кулешова, 2007. – 242 с.
15. Іваноў, Я. Я. Польска-беларускі парэміялагічны слоўнік = Polsko-białoruski słownik paremiologiczny / Я. Я. Іваноў, С. Ф. Иванова ; прад. і ўступ. арт. Я. Я. Иванова. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2007. – 192 с.
16. Англа-беларускі парэміялагічны слоўнік = English-Belarusian Paremiological Dictionary / пад рэд. Я. Я. Иванова. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2009. – 240 с.
17. Іваноў, Я. Я. Афарыстыка мовы мастацкага твора. Паэма Якуба Коласа “Новая зямля”: лексікаграфічны аспект / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2004. – 84 с.
18. Иванов, Е. Е. Английские пословицы: из литературы и в литературе: этимология, функционирование, варианты = English Proverbs: from Literary Texts, in Literary Texts: Etymology, Usage, Variability / Е. Е. Иванов, Ю. А. Петрушевская. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2016. – 76 с.
19. Гаўрош, Н. В. Афарыстычныя выслоўі беларускіх пісьменнікаў / Н. В. Гаўрош, Н. М. Няжковіч. – Мінск : Вышэйшая школа, 2012. – 638 с.
20. Леванюк, А. Я. Майстры кажучь...: беларускія літаратурныя афарыстычныя выслоўі : слоўн. афарызмаў / А. Я. Леванюк. – Брэст : БрДУ імя А.С. Пушкіна, 2010. – 161 с.

Паступіў 25.03.2019

DISCOURSE AUTONOMY AS A LINGUISTIC PROPERTY OF APHORISTIC UNITS

E. IVANOV

The article deals with the discourse independence of aphoristic units based on the material of the Belarusian, Russian, Polish and English languages. It has been established that aphorisms are able to preserve the immutability of form and content, as well as functional independence of structure and content from context in any kind of discourse. Such quality of aphoristic units is qualified as their discourse autonomy. Discourse autonomy of aphorisms is caused by three factors (content autonomy, functional instability, discourse isolation), which are in sequential determination (autonomy of the content causes functional instability, which reveals discourse autonomy). Possible transformations and modifications of an aphorism in the context do not affect the immutability of its form and content in a neutral position (out of context). The discourse autonomy of an aphorism determines the possibility of its isolation from speech as a separate text. Discourse autonomy is an obligatory mark of aphorism, but does not acquire substantial significance (is not specific), although it has a distinctive character in aphoristic units.

Keywords: aphoristic unit, linguistic category, categorical sign, discourse autonomy.